

***Sorumlu Yazar/ Corresponding Author:**
Mehmet DARICI,
mehmet.darici@gop.edu.tr

JEL:
H11, H83, O21, C80

Geliş: 11 Nisan 2025
Received: April 11, 2025
Kabul: 28 Haziran 2025
Accepted: June 28, 2025
Yayın: 30 Ağustos 2025
Published: August 30, 2025

Atıf / Cited as (APA):
Darıcı, M. & Özekmekçi, M. İ. (2025),
2000 Sonrası Türkiye’de Kalkınma Planları
ve Kamu Yönetimi Reformları: İyi Yönetişim
Perspektifinden İçerik Analizine Dayalı Bir
Değerlendirme, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve
İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 71, 139-149,
doi: 10.18070/erciyesiibd.1673999

Bilgilendirme / Acknowledgements:
Bu çalışma Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi
Anabilim Dalında doktora tezi olarak Doç. Dr.
Mehmet İnanç ÖZEKMEKÇİ danışmanlığında
ve Mehmet DARICI tarafından hazırlanmakta
olan “2000’li Yıllar Kamu Yönetimi
Reform Politikalarının Yönetişim Anlayışı
Perspektifinden Nitel Bir Değerlendirilmesi”
isimli doktora tez çalışmasının ham halinden
üretilmiştir.

2000 SONRASI TÜRKİYE’DE KALKINMA PLANLARI VE KAMU YÖNETİMİ REFORMLARI: İYİ YÖNETİŞİM PERSPEKTİFİNDEN İÇERİK ANALİZİNE DAYALI BİR DEĞERLENDİRME

MEHMET DARICI^{1*} MEHMET İNANÇ ÖZEKMEKÇİ²

¹ Öğr. Gör., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Reşadiye MYO, mehmet.darici@gop.edu.tr

² Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ozekmekci@erciyes.edu.tr

ÖZ

Bu çalışma, Türkiye’de 2000’li yıllardan itibaren kalkınma planlarında ifade edilen kamu yönetimi reformlarının iyi yönetim ilkeleriyle ne ölçüde örtüştüğünü analiz etmektedir. 8. Kalkınma Planı’ndan (2001-2005) 12. Kalkınma Planı’na (2024-2028) kadar olan dönemde kamu yönetimi reformlarına ilişkin söylemler, içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analizde, iyi yönetim ilkelerine yönelik önceden belirlenen kodlar ile analiz sürecinde keşfedilen yeni kodlar temel alınmıştır. Üç temel uyum ölçütü kullanılarak yapılan değerlendirmeler, yönetim ilkelerinin kalkınma planlarında dönemsel olarak değişen vurgularla yer aldığını göstermektedir. Bilgi ve teknoloji odaklı reformların giderek ön plana çıkması, kamu yönetiminin dijitalleşme ekseninde ilerlediğini ortaya koyarken, vatandaş katılımı ve yerinden yönetim gibi yönetim unsurlarının görece geri planda kaldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, keşfedilen kodların yönetim ilkeleriyle doğrudan çelişmediği, ancak yönetişim anlayışının uygulanma biçimini dönüştürdüğü belirlenmiştir. Sonuç olarak, reform söylemlerinde yönetim ilkelerinin nasıl konumlandırıldığı kadar, bu ilkelerin hangi bağlamda ifade edildiği de yönetim anlayışıyla uyumluluğunu belirleyen önemli bir faktördür. Bu doğrultuda, reform söylemlerinin yönetim ilkeleriyle bütünleşme biçimini daha derinlemesine inceleyebilmek için bağlamsal metin analizine dayalı ileri araştırmalar önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kamu yönetimi reformları, iyi yönetim, kalkınma planları, içerik analizi.

DEVELOPMENT PLANS AND PUBLIC ADMINISTRATION REFORMS IN TURKEY AFTER 2000: AN EVALUATION BASED ON CONTENT ANALYSIS FROM A GOOD GOVERNANCE PERSPECTIVE

ABSTRACT

This study analyzes the extent to which public administration reforms articulated in Turkey’s development plans since the 2000s align with the principles of good governance. Public administration reform discourses from the 8th Development Plan (2001–2005) to the 12th Development Plan (2024–2028) were examined using content analysis. The analysis was based on predefined codes related to good governance principles, as well as additional codes identified during the research process. Evaluations conducted using three key alignment criteria indicate that the emphasis on governance principles in development plans has varied over time. The increasing prominence of technology-driven reforms suggests a shift toward digitalization in public administration, while governance elements such as citizen participation and decentralization have become relatively less emphasized. Moreover, although the newly identified codes do not directly contradict governance principles, they have transformed the way governance is conceptualized and implemented. Ultimately, the alignment of reform discourses with governance principles is influenced not only by their presence but also by the context in which they are framed. Therefore, further research employing contextual text analysis is recommended to gain deeper insights into how governance principles are integrated into reform narratives.

Keywords: Public administration reforms, good governance, development plans, content analysis.

[An extended English abstract is available at the end of the article.]

1. GİRİŞ

Bu çalışma, Türkiye’de kalkınma planlarının kamu yönetimi reformlarıyla nasıl ilişkilendiğini, bu reformların iyi yönetim ilkeleriyle ne ölçüde örtüştüğünün analizini amaçlamaktadır. Kalkınmanın yalnızca ekonomik büyüme ekseninde değerlendirilmesinin yeterli olmadığı; bunun yanında yönetsel kapasite, demokratik katılım, şeffaflık ve hesap verebilirlik gibi yönetim odaklı ilkelerin de kalkınma süreçlerinin ayrılmaz bileşenleri olduğu varsayımından hareketle, kalkınma planlarında yönetim temelli söylemlerin nasıl yer bulduğu ve zaman içinde nasıl evrildiği araştırma konusu olarak ele alınmaktadır.

Çalışmada kalkınma planları, yalnızca ekonomik hedeflerin belirlendiği teknik metinler değil; aynı zamanda kamu yönetimi reformlarını ve siyasi iradenin somutlaşmış biçimini temsil eden belgeler olarak değerlendirilmektedir. Kalkınma planlarının kamu yönetiminin kurumsal kapasitesini belirleyen temel araçlardan biri olması, bu belgelerin yalnızca ekonomik planlamayla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda yönetsel vizyonun, reform ajandasının ve kamu politikası önceliklerinin belirlendiği stratejik belgeler niteliği taşıdığını göstermektedir. Bu bağlamda kamu yönetimi reformlarının kalkınma planlarıyla birlikte değerlendirilmesi, yalnızca idari kapasitenin artırılması değil; aynı zamanda kalkınma hedeflerinin etkin, sürdürülebilir ve kapsayıcı biçimde gerçekleştirilebilmesi açısından da kritik önemdedir. Planlarda belirtilen yönetsel hedeflerin gerçekleşme düzeyi, ülkenin idari kapasitesiyle yakından ilişkilidir ve bu nedenle plan metinlerinin analizi, kamu yönetimi reformlarının başarısını anlamak açısından önemli bir göstere sunmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde kalkınma ve yönetim kavramlarının kuramsal temelleri ile tarihsel gelişim süreçleri ele alınacak; kalkınma politikalarının kamu yönetimi yaklaşımlarıyla etkileşimi teorik düzlemde irdelenecektir. Özellikle Yeni Kamu Yönetimi (YKY) ve iyi yönetim paradigmaları bağlamında kamu yönetimi-kalkınma ilişkisi açıklığa kavuşturulacaktır. İkinci bölümde ise Türkiye’de kamu yönetimi reformlarının kalkınma planlarıyla ilişkisi tarihsel bağlamda ele alınacak; kamu yönetimi anlayışında meydana gelen dönüşümler ile kalkınma planlama süreçleri arasındaki etkileşim analiz edilecektir.

İzleyen bölümlerde, Türkiye’de 2001–2028 dönemine ait beş kalkınma planında yer alan kamu yönetimi reformlarına ilişkin politika söylemleri, içerik analizi yöntemiyle sistematik olarak incelenecektir. Bu analizde, reform önerilerinin hangi yönetim ilkelerine dayandığı, hangi yönetsel temaların öne çıktığı ve zaman içerisinde nasıl bir değişim gösterdiği ampirik verilerle ortaya konulacaktır. Son bölümde ise elde edilen bulgular bütüncül olarak değerlendirilecek; kalkınma planlarının yönetsel dönüşüm açısından taşıdığı anlam, yönetim paradigmasıyla kurduğu ilişki ve uygulamadaki yansımaları çerçevesinde tartışılacaktır.

2. Kalkınma Kavramı ve Yönetişim Paradigmasının Etkileşimli Evrimi

Kalkınma, kalkınma planlaması ve kamu yönetimi, modern devletlerin politika üretme ve uygulama süreçlerinde birbiriyle doğrudan ilişkili kavramlar olarak öne çıkmaktadır. Kalkınma anlayışındaki değişim, kamu yönetimi yapılarını ve planlama süreçlerini dönüştürmüş; kamu yönetimi modellerindeki reformlar da kalkınma politikalarının içeriğini şekillendirmiştir.

Kalkınma kavramı tarihsel süreç içinde farklı teorik çerçeveler ve politik yaklaşımlar doğrultusunda yeniden şekillenmiştir. II. Dünya Savaşı sonrası dönemde ulusal kalkınma planlaması; devletlerin ekonomik büyüme, toplumsal refah ve modernleşme hedeflerine ulaşmasında temel araç olarak görülmüştür (Hassall, 2023, s. 57). Ancak zamanla kalkınma, yalnızca ekonomik büyüme ile sınırlı olmaktan çıkmış ve sosyal, çevresel ve insani boyutları da içeren çok boyutlu bir yapıya dönüşmüştür. Bu süreç, kalkınmanın sadece ekonomik göstergelerle ölçülemeyeceğini; toplumsal refah, çevresel sürdürülebilirlik ve insani gelişim gibi unsurların da dikkate alınması gerektiğini ortaya koymuştur (Sen, 1999, ss. 36, 54; Sachs, 2015, s. 47). Bu değişimle kalkınma politikaları, devlet politikalarıyla yönlendirilen merkezîyetçi bir süreç olmaktan çıkarak çok aktörlü bir yapıya evrilmiştir. Ekonomik ve sosyal sistemlerin yeniden düzenlenmesini gerektiren bu süreç, kurumsal, idari ve toplumsal yapılarla birlikte

gelenekler ve inançlarda da köklü değişiklikleri zorunlu kılmaktadır (Todaro & Smith, 2020, s. 109). Kamu yönetimi alanı ise bu değişim zorunluluğunun günümüzde derinden hissedildiği alanlardan biridir.

Kalkınma kavramındaki değişimler, kamu yönetimi reformlarını da etkilemiştir. Geleneksel kamu yönetimi anlayışı, merkezîyetçi bir yapıya dayanarak devletin kalkınma süreçlerini yönlendirdiği bir modeli benimsemiştir. 1940’lardan itibaren bu model, kalkınmacı devlet anlayışına da dayanak oluşturmıştır. Ancak 1970’lerden itibaren yaşanan ekonomik krizler ve artan reform talepleri, kamu yönetimi ve kalkınma politikalarında köklü bir dönüşüm sürecini başlatmıştır. Bu dönüşüme kadar, 20. yüzyılın büyük bir bölümünde kamu yönetimi reformları genellikle ikincil bir öncelik olarak değerlendirilmiş, devletin temel odağı doğrudan kamu hizmetlerinin sağlanması olmuştur. Bu dönemde sağlık, eğitim ve istihdam gibi alanlar öncelik taşıırken, idari reformlar çoğunlukla plan düzeyinde kalmış ve süreklilik arz etmeyen müdahaleler şeklinde uygulanmıştır.

1980’ler ise küresel düzeyde neoliberal politikaların etkisiyle bu dönüşüm ivme kazanmış ve kalkınma paradigması piyasa merkezli bir modele evrilmiştir. Washington Mutabakatı çerçevesinde, devletin ekonomideki ağırlığı sorgulanmış ve kamu yönetimi reformları piyasa mekanizmalarının teşvik edilmesine odaklanmıştır. Bu dönemde özelleştirme, deregülasyon ve performans odaklı yönetim modelleri yaygınlaşmıştır (Osborne & Gaebler, 1992, s. 21). Bu süreç kamu yönetimi anlayışını derinden etkilemiştir. 1980’lerden itibaren Yeni Kamu Yönetimi (YKY) anlayışı benimsenmiş ve kamu yönetiminin özel sektör mantığıyla işletilmesi fikri öne çıkmıştır. Bu doğrultuda, hesap verebilirlik, rekabet, müşteri odaklı hizmet sunumu ve performans ölçümüne dayalı yönetim modelleri kamu sektöründe yaygınlaşmıştır. Bu dönemde uygulanan reformlar, kamu yönetiminin işleyişini köklü bir şekilde değiştirmiştir. Özellikle KYK yaklaşımı çerçevesinde hayata geçirilen özelleştirme, performans yönetimi ve kamu-özel sektör iş birlikleri gibi reformlar, kamu hizmetlerinin sunumunda piyasa mekanizmalarının rolünü artırmıştır. Bu değişim ile kamu hizmetlerinde devlet merkezli idari mekanizmalar yerine, etkinlik ve verimlilik temelli modeller ön plana çıkmıştır (Shi et al., 2019, ss. 1-4) Ancak bu dönüşüm, kamu yönetimi reformlarının temel amaçlarında köklü bir değişime yol açmıştır. Önceki dönemlerde kamu yönetimi reformları genellikle idari kapasitenin güçlendirilmesine ve kamu hizmetlerinin genişletilmesine odaklanırken, KYK anlayışıyla birlikte reformlar daha çok piyasa mekanizmalarına dayalı, verimlilik ve rekabet eksenli bir yapıya bürünmüştür. Ancak KYK yaklaşımı, kamu yönetimini daha etkin hale getirme iddiasına rağmen, piyasa önceliklerini kamusal karar alma süreçlerine entegre ederek demokratik hesap verebilirliği zayıflatmıştır. Bu durum, kamu hizmetlerinde devletin düzenleyici rolünü azaltmış ve piyasa mekanizmalarına bağımlılığı artırmıştır.

Diğer yandan, 1990’larda yaşanan finansal krizler, piyasanın kendi kendine istikrar sağlayamayacağı yönündeki görüşleri güçlendirmiş ve devlet müdahalesinin gerekliliğini yeniden tartışmaya açmıştır. Bu krizler, kalkınma planlamasının yalnızca merkezîyetçi bir araç değil, aynı zamanda ekonomik krizlerle başa çıkmada kritik bir politika aracı olduğu fikrini yeniden öne çıkarmıştır. Özellikle piyasa mekanizmalarının sınırları ve olası olumsuz etkileri konusunda artan farkındalık, hükümetleri ekonomik ve sosyal politikalarını yeniden gözden geçirmeye yöneltmiştir. Bu doğrultuda, ulusal kalkınma planlaması yeniden önem kazanmış ve devletler, piyasa temelli modellerin yanı sıra stratejik kamu politikalarını da güçlendirme yoluna gitmiştir (Chimhowu et al., 2019, s. 77).

Bu gelişmeler, devletin rolüne dair yeni tartışmaları da beraberinde getirmiştir. 1990’ların sonunda, devletin tamamen çekildiği bir yönetim modelinin sürdürülebilir olmadığı ve kamu politikalarının piyasa mekanizmaları ile dengeli bir biçimde yürütülmesi gerektiği fikri önem kazanmaya başlamıştır. Bu bağlamda, devletin özel sektör ve sivil toplum aktörleriyle iş birliği içinde karar almasını öngören yönetim yaklaşımı giderek yaygınlaşmıştır (Pierre & Peters, 2000, ss. 1-5). Ancak yönetim yaklaşımı, devletin sosyal ve demokratik rollerini ikinci plana itmesi nedeniyle kamu yönetiminin piyasa dinamiklerine bağımlı hale gelmesi, vatandaşların alınacak kararlara katılımının ve karar üzerinde etkisinin azalabileceği endişelerini doğurarak eleştirilere neden olmuştur (Brown, 2002, s. 42; Christensen & Lægheid, 2007, s. 1075; Pierre & Peters, 2000, s. 3). Bu eleştiriler, devletin sadece

düzenleyici bir aktör olmasının kamu hizmetlerinin ticarileşmesine neden olduğu ve demokratik hesap verebilirliği zayıflattığı yönündedir. Ayrıca, yönetim modelinin devletin sosyal politikalar üzerindeki sorumluluğunu azaltarak piyasanın önceliklerini kamu yönetimine entegre ettiği ileri sürülmüştür. Bu eleştirilere yanıt olarak, 1990’lardan itibaren yönetim kavramı dönüşüme uğrayarak “iyi yönetim” paradigması ön plana çıkmaya başlamıştır.

İyi Yönetişim, Dünya Bankası (1992, s. 8)’nin raporunda öngörülebilir ve şeffaf bir politika yapım süreci, hesap verebilir bir yönetim anlayışı ve etkin bir sivil toplum katılımı ile tanımlanmıştır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP, 1997, s. 11) ise iyi yönetim kavramını katılımcılık, hesap verebilirlik, etkinlik, hukukun üstünlüğü ve şeffaflık ilkeleri çerçevesinde değerlendirmiştir. Bu bağlamda, iyi yönetim, geleneksel yönetim anlayışının eksikliklerine bir yanıt olarak gelişmiştir. Örneğin, Grindle (2004, s. 525), yönetişimin yalnızca teknik idari reformlardan ibaret olmadığını, aksine kalkınma süreçlerinde toplumsal katılımı, devlet kapasitesini ve demokratik değerleri güçlendiren bir model olarak görülmesi gerektiğini savunmuştur. Rothstein & Teorell (2008, s. 172) ise, yönetim kavramının etkili bir devlet mekanizmasıyla birlikte düşünülmesi gerektiğini, aksi halde hesap verebilirliğin sadece prosedürel bir düzenleme olarak kalacağını vurgulamaktadır. Bu dönüşüm bağlamında, iyi yönetim ilkeleri kalkınma anlayışının temel bileşenlerinden biri haline gelmiş, kalkınma planları yalnızca ekonomik büyüme odaklı olmaktan çıkmış, demokratik hesap verebilirlik, şeffaflık ve katılımcılığı merkeze alan bütüncül bir yapıya evrilmiştir. Bunun kamu yönetimi anlayışına yansımaları ise, kalkınmanın yalnızca teknik reformlarla gerçekleştirilemeyeceği, bunun yanı sıra iyi yönetim mekanizmalarının geliştirilmesi gerektiğinin özellikle 2000’lere gelindikçe daha fazla vurgulanmaya başlanmasıdır (Grindle, 2004, s. 525; Rothstein & Teorell, 2008, s. 172).

Bu dönemde, kalkınma ve yönetim kavramlarının giderek yakınlaştığı, kamu yönetimi reformlarının yalnızca yapısal değişikliklerle sınırlı kalmaması gerektiği ve demokratik yönetimi güçlendirme hedefiyle ele alındığı görülmektedir. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, katılımcı karar alma süreçlerinin teşvik edilmesi ve hukukun üstünlüğünün sağlanması gibi unsurlar öne çıkarken, kalkınmanın yalnızca ekonomik bir hedef olmaktan çıkarak, sürdürülebilir ve insan odaklı bir çerçevede ele alınması gerektiği giderek daha fazla kabul görmüştür (Kettl, 2000, s. 12). Bu dönüşüm, kalkınma planlarının makro düzeyde ekonomik hedefler belirleyen belgeler olmaktan çıkarak, kamu yönetimi mekanizmalarının etkinliğini artırmaya yönelik politika önerileri içeren bir niteliğe kavuşmasını sağlamıştır (Pollitt & Bouckaert, 2011, s. 2). Böylece kamu yönetimi reformları, yalnızca verimlilik odaklı bir amaç olmaktan çıkıp, iyi yönetim ilkelerini merkeze alan bir yapıya evrilmiştir.

3. Türkiye’de Kalkınma Planlaması ve Kamu Yönetimi

Türkiye’de de kalkınma planlaması ile kamu yönetimi arasındaki ilişki, karşılıklı etkileşim yoluyla biçimlenerek çeşitli paradigmlar altında dönüşüm geçirmiştir. Bu ilişki, kamu politikası ile kamu yönetimi arasındaki temel ayrım üzerinden de değerlendirilebilir: Kamu politikası karar alma sürecine, kamu yönetimi ise bu kararların uygulanmasına karşılık gelir. Bu çerçevede kamu yönetimi, kalkınma planlarının sahadaki taşıyıcısı olarak, yalnızca uygulayıcı değil aynı zamanda planların yönünü belirleyen bir aktör konumuna yerleşmiştir (Shafritz vd., 2023, ss. 486–487). Bu noktada kamu yönetimi, kalkınma politika başarısını doğrudan etkileyen bir unsur hâline gelmiştir. Türkiye’deki kamu yönetimi sistemi, tarihsel olarak güçlü bürokratik gelenekten beslenmiş ve çağdaş reform girişimleriyle zaman zaman çatışmalı bir ilişki içinde olmuştur. Bu durum, reformların uygulanmasında kurumsal dirençler yaratabilmektedir (Yavuz & Üstüner, 2017, ss. 776–777).

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte şekillenen erken dönem kalkınma anlayışı, modernleşme ve sanayileşme hedefleri doğrultusunda devlet merkezli bir yapıda örgütlenmiştir. Bu dönemde devletçilik politikası doğrultusunda kamu yönetimi, sanayi yatırımları ve ekonomik büyümenin doğrudan uygulayıcısı olmuş, piyasa eksikliği yaşanan alanlarda üretici rol üstlenmiştir. Bu süreçte özel sektör ve sivil toplumun rolü oldukça sınırlı kalırken, kamu yönetiminin merkezi,

bürokratik ve hiyerarşik yapısı ön plana çıkmıştır. 1960 yılında Devlet Planlama Teşkilatı’nın (DPT) kurulması ile birlikte Türkiye’de planlı kalkınma süreci başlamış, ekonomik ve sosyal hedefler beş yıllık kalkınma planları aracılığıyla sistematik olarak belirlenmiştir. Planlar incelendiğinde, 1963 yılında uygulamaya konulan kalkınma planından 1980’li yıllara uzanan dönemde, geleneksel kamu yönetimi paradigmasının belirleyici olduğu görülmektedir. Bu çerçevede, 1923’ten 1980’li yıllara dek Türkiye’de devletçi kalkınma modeli temel alınmış; kalkınma süreci, Kamu İktisadi Teşebbüsleri aracılığıyla stratejik sektörlerde gerçekleştirilen kamu yatırımları üzerinden yürütülmüştür (Kepenek & Yentürk, 2019, s. 175; Sevkai, 2007, s. 43).

1960–1980 dönemindeki kamu yönetimi reformları, DPT’nin kuruluşuyla planlı kalkınma stratejilerine yön vermekle birlikte, kapsamlı bir kamu yönetimi modernizasyonu içermemiştir. Bu dönemin en önemli reformu, kamu yönetimini bütüncül biçimde ele alan Merkezi Yönetim Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP) olmuştur (Demir, 2021, s. 64–65; Öktem & Çiftçi, 2016, s. 55). 1980’ler ise küresel düzeyde kalkınma paradigmasının yeniden tanımlandığı bir kırılma noktası olduğu gibi, Türkiye açısından da kamu yönetimi anlayışının köklü biçimde sorgulanmaya başlandığı bir dönemdir. IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi aktörlerin yapısal uyum programlarının etkisiyle ve 24 Ocak 1980 kararlarıyla somutlaşan neoliberal dönüşüm, kamu yönetiminde paradigma değişiminin önünü açmıştır. Bu dönüşüm sürecinde, kamu yönetiminin etkinlik, verimlilik ve piyasa temelli ilkeler doğrultusunda yeniden yapılandırılması hedeflenmiş; yönetsel pratiklerde özel sektör odaklı teknik ve yöntemlerin benimsenmesi teşvik edilmiştir (Demir, 2021, ss. 65–66; Parlak & Sobacı, 2005, s.203).

1980 sonrası kamu yönetimi reformları, kalkınma planlarıyla uyumlu biçimde ve uluslararası eğilimlerden, özellikle Yeni Kamu Yönetimi anlayışından etkilenmiştir. 24 Ocak 1980 kararlarıyla ihracata dayalı ekonomi modeline geçilmesi, kamu yönetiminde köklü reform ihtiyacını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda kamu yönetimi reformları, zorunlu ve gecikmiş adımlar olarak değerlendirilmiştir (Öktem & Çiftçi, 2016, s. 65). Nitekim Türkiye’de 1980 sonrası kamu yönetimi reformlarının daha kapsayıcı ve köklü yapısal değişimlere yöneldiği görülmektedir (Işıkçı, 2017, s. 168). 1980 sonrası dönemde yaşanan bu dönüşüm yalnızca yapısal ve yönetsel değil, aynı zamanda ideolojik bir değişimi de beraberinde getirmiştir. Devletin ekonomideki rolünün azaltılması, kamu hizmetlerinin metalastırılması ve piyasa mekanizmalarının önceliklendirilmesi Yeni Kamu Yönetimi anlayışının temel bileşenleri olarak öne çıkmıştır. Bu çerçevede, geleneksel kamu yönetimi ilkelerinin yerine, vatandaşları “müşteri” konumunda gören, kamu hizmetlerinde etkinlik ve ekonomiklik ilkesine dayalı yeni yönetsel yaklaşımlar benimsenmiştir.

YKY’nin temel ilkeleri arasında yer alan piyasa mekanizmalarının üstünlüğü, rekabetçilik, performans odaklılık ve çıktı temelli yönetim anlayışı; kamu hizmetlerinin sunumunda süreçten ziyade sonuçların ön plana çıkarılmasını, geleneksel bürokratik yapılanmanın yerini esnek, hesap verebilir ve sonuç odaklı yönetim modellerine bırakılmasını hedeflemiştir (Bilgiç, 2003, s. 25–26; Ömürgönlüşen, 1997, s. 531). Bu sürecin bir çıktısı olarak Türkiye’de kamu kesiminin kalkınma politikaları üzerindeki hâkimiyeti zayıflamış ve özelleştirme uygulamaları ile gerek kamu hizmetlerinin üretimi gerekse kalkınma politikaları piyasa mekanizmasına dayalı bir hal almaya başlamıştır. Böylece kamu yönetiminin doğrudan hizmet üreten ve kalkınmayı yönlendiren bir aktör rolünden, daha çok düzenleyici ve denetleyici bir role doğru evrildiği görülmektedir (Sevkai, 2007, s. 85).

Ancak bu dönüşümün ilerleyen yıllarda Türkiye’de toplumsal eşitsizlikleri artırıcı etkileri ve kamu sektöründe yol açtığı yapısal sorunları belirginleşmesi kamu yönetiminin yalnızca piyasa odaklı ilkeler doğrultusunda yeniden yapılandırılmasının yeterli olmadığını göstermiştir. Bu dönemde yapısal uyarlama politikalarının yarattığı toplumsal tahribat ve kamu işletmeciliği uygulamalarının ortaya çıkardığı yeni sorunlar yönetim tartışmalarını tetiklemiş ve yeni bir yönetim modeli arayışını gündeme getirmiştir (Güzelsarı, 2003, s.21). Böylelikle Türkiye’de de 1999 İstikrar Programı sonrası, kalkınma ve kamu yönetimi anlayışı yeniden tanımlanmış ve devletin, çok aktörlü yönetim modelleri çerçevesinde konumlandığı yeni bir döneme girilmiştir. Ancak 1994 ekonomik krizi ve siyasi istikrarsızlıklar gibi

nedenler ile kamu yönetimi reformu adına somut adımlar atılamamıştır. Bu dönemde özelleştirme ve serbestleşme uygulamaları sürdürülmüş; ancak kapsamlı kamu reformları hayata geçirilememiştir (Öktem & Çiftçi, 2016, s. 66).

2000 sonrası dönemde kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması, daha somut ve bütüncül bir dönüşüm programı çerçevesinde şekillenmiştir. Bu süreç, AB etkileşimi, YKY ilkeleri ve içsel reform baskılarının kesişiminde gelişmiştir (Öktem & Çiftçi, 2016, s. 70). Bu yeni dönemle birlikte Türkiye’de kalkınma politikaları ve kamu yönetimi reformları, yönetim ilkeleri doğrultusunda yeniden şekillenmiş ve Avrupa Birliği’nin reform yönlendirme kapasitesi de belirleyici bir etken haline gelmiştir. 2000 sonrası kamu yönetimi reform girişimlerinde Avrupa Birliği’nin yönlendirici etkisi artmış, özellikle yerel yönetimlere yönelik reformlar ile stratejik planlama, performans yönetimi ve özerklik ilkeleri uygulamaya geçirilmiştir (Işıkcı, 2017, ss. 179–183). 2003 yılında başlayan ‘Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması’ reformlarıyla kamu yönetiminin şeffaflığı ve hesap verebilirliği artırılmış, 2012 yılında Ombudsmanlık Kurumu oluşturularak vatandaşların kamu yönetimiyle ilgili şikâyetlerinin değerlendirilmesi mümkün hale getirilmiştir.

2000 sonrası dönemde yaşanan dönüşüm, yalnızca yönetim ilkeleriyle değil, aynı zamanda dijitalleşme dinamikleriyle de şekillenmiştir. Atmaca ve Karaçay (2020, ss. 260-263) dijitalleşmenin yönetim anlayışında yarattığı dönüşümün, çok aktörlü ve etkileşim merkezli bir yapının gelişmesine olanak sağladığını belirtmektedir. Bu dönüşüm sürecinde kamu hizmetlerinin sunumunda e-yönetişim uygulamaları öne çıkmış; yönetimde şeffaflık, etkinlik ve katılım gibi demokratik ilkelerin dijital araçlarla güçlendirilmesi hedeflenmiştir. Dijital çağ yönetişimi, klasik yönetim ilkelerini bilgi ve iletişim teknolojileri temelli yeni bir yönetsel çerçevede yeniden yorumlamaktadır. Bu model, yalnızca dijital hizmet sunumu değil, aynı zamanda vatandaşların yönetim süreçlerine aktif katılımını esas alan dönüşümcü bir yapı sunmaktadır (Atmaca & Karaçay, 2020, s. 265–266). Türkiye’de bu doğrultuda gerçekleştirilen e-devlet ve e-demokrasi uygulamaları, kamu yönetiminin daha şeffaf, hesap verebilir ve etkin hale gelmesini amaçlayan reformların dijital bileşenini oluşturmuştur.

Bu süreç kalkınma politikalarına da yansımış; bu alanda devletin yanında sivil toplum kuruluşları ve özel sektörün de aktif paydaşlar olarak sürece dahil edildiği bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu dönemde kalkınma politikalarının çok aktörlü bir yapıyla yürütülmeye çalışıldığı görülmektedir. Nitekim gerek ulusal gerekse yerel düzeyde, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör kalkınma politikalarının oluşturulması ve uygulanmasında önemli roller üstlenmiştir (Küçük & Güneş, 2013, s. 13). Aynı şekilde, özel sektörün yatırım kapasitesinin artırılmasının kalkınma açısından önemli olduğu ve bu doğrultuda stratejiler geliştirildiği de dikkat çekmektedir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı [STB], 2023).

Yönetişim yaklaşımı çerçevesinde, kalkınma süreçlerinde devletin yetki ve sorumluluklarını paylaştığı önemli aktörlerden biri de sivil toplum kuruluşlarıdır. Bu kuruluşların, özellikle gelir dağılımındaki eşitsizliklerle mücadele, yoksulluğun azaltılması, yerel kaynakların etkin ve verimli kullanımı gibi alanlarda sağladıkları katkılar, kalkınma politikaları açısından dikkat çekicidir. Ayrıca yurttaşlık bilincinin geliştirilmesine, halkın karar alma süreçlerine katılımına ve sosyal yardımlaşma uygulamalarıyla sosyal kalkınmaya katkı sağlamaları, bu kurumların kalkınmadaki rolünü daha da pekiştirmektedir (Kahraman & Tamer, 2016, ss. 175–176). Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, sivil toplum kuruluşlarının yerel ölçekte esnek, katılımcı ve etkin olabilme kapasiteleri sayesinde kalkınma süreçlerine olumlu etkide bulundukları; bu etkinin zamanla ulusal düzeydeki kalkınma hedeflerine de katkı sağladığı görülmektedir (Genç & Erdoğan, 2012, s. 179). Bu dönüşümle birlikte Türk kamu yönetimi yapısında, kalkınma politikalarında devletin belirleyici rolü azalmış; özellikle kalkınma ajanslarının kurulmasıyla birlikte, yetki ve sorumlulukların sivil toplum ve özel sektör kuruluşlarıyla paylaşılması yönünde adımlar atılmıştır (Köksel & Yöntem, 2011, s. 324).

4. Araştırma Evreni, Örneklemi ve Yöntemi

4.1. Araştırma Evreni

Bu çalışmanın evreni, Türkiye’de kalkınma planlarının kamu yönetimi reformlarına dair bölümlerinde yer alan politika önerileri, ilkeler ve amaçlardan oluşmaktadır. Çalışmada çalışma konusu ile ilgili seçim yapmayı öngören amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Marshall ve Rossman, 2014). Bu yöntem sayesinde kalkınma planlarının kamu yönetimi reformlarıyla doğrudan ilişkili içerikleri sistematik olarak incelenmiştir. Kamu yönetiminde yönetim ilkelerinin benimsenmesi ve uygulanması genel olarak 2000’li yılların başından itibaren (Lamba, 2014, s.134). Bu nedenle, çalışma kapsamında Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005) ile başlayan ve 12. Kalkınma Planına (2024-2028) kadar uzanan kalkınma planları analiz edilmiştir. Bu planlar, kamu yönetimi reformlarının gelişimi ile yönetim ilkelerinin kalkınma stratejilerine entegrasyonu açısından zamansal ve tematik uyumları dikkate alınarak seçilmiştir. Çalışmanın odak noktasını koruyabilmek adına, yalnızca kamu yönetimi reformlarına yönelik doğrudan hedefleri, politikaları ve ilkeleri içeren bölümler analize dâhil edilmiştir. Bu süreçte bölüm seçimi üç temel ölçüte göre gerçekleştirilmiştir.

1-) Tematik uygunluk: İlgili bölümün kamu yönetimi reformları ile doğrudan bağlantılı olması.

2-) Reform hedefleriyle uyum: Kamu yönetiminde değişim ve dönüşümü hedefleyen politika önerilerini içermesi.

3-) Yönetişimle ilgili temel terminolojilerin dâhil edilmesi: Şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık gibi yönetim ilkeleriyle ilişkili ifadelerin yer alması.

Metodolojik titizliği sağlamak amacıyla, seçim süreci her kalkınma planındaki ilgili bölümlerin sistematik olarak gözden geçirilmesini, belirlenen başlıklar altında kategorize edilmesini ve nihai veri setinin oluşturulmasını içermiştir. Çalışmanın kapsamına alınan bölümler, kamu yönetimi reformlarını içeren ana politika başlıkları etrafında bir araya getirilmiş ve analiz edilen bölümlerin kapsamlı bir özeti Tablo 1’de sunulmuştur. Bu tablo, reformlarla ilgili tekliflerin, hedeflerin ve ilkelerin her bir kalkınma planında nasıl ele alındığını ve bu ilkelerin hangi bağlamda yer aldığını göstermektedir.

TABLO 1 | Kalkınma planlarında kamu yönetimi reformlarını içeren ilgili başlıklar

Kalkınma Planı	İlgili Başlıklar
8. Kalkınma Planı (2001-2005)	• Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi ve Yeniden Yapılandırılması • Mahalli İdareler • Kamu Hizmetlerinde Etkinliğin Arttırılması
9. Kalkınma Planı (2007-2013)	• Kurumlar Arası Yetki ve Sorumlulukların Rasyonelleştirilmesi • Politika Oluşturma ve Uygulama Kapasitesinin Arttırılması • Kamu Kesiminde İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi • e-Devlet Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Etkinleştirilmesi
10. Kalkınma Planı (2014-2018)	• Kamuda Stratejik Yönetim • Kamu Kesiminde İnsan Kaynakları • Kamu Hizmetlerinde e-Devlet Uygulamaları
11. Kalkınma Planı (2019-2023)	• Kamu İşletmeciliği ve özelleştirme • Hukuk Devleti ve Demokratikleşme • İyi yönetim Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik, İdari Yapılanma ve Politika Yapımı • Kamuda Stratejik Yönetim • Yerel Yönetimler • Kamuda İnsan Kaynakları • Kamu Hizmetlerinde e-Devlet Uygulamaları
12. Kalkınma Planı (2024-2028)	• Kamu İşletmeciliği ve özelleştirme • Kamuda Stratejik Yönetim • Kamuda Düzenleyici Etki Analizi • Yerel Yönetimler • Kamuda İnsan Kaynakları • Dijital Devlet

4.2. Araştırma Yöntemi

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerine dayalı olarak tasarlanmış ve kamu yönetimi reformlarının kalkınma planlarındaki söylemsel yansımalarını incelemek amacıyla içerik analizi tekniğiyle yürütülmüştür. Nitel araştırmalarda, analiz edilen verilerden anlam çıkarma süreci, verilerin belirli kategoriler altında sınıflandırılması ve yorumlanması ile gerçekleştirilir (Çelik vd., 2020). İçerik analizi, belirli metinlerdeki temalar, kodlar ve kategorileri sistematik bir şekilde ortaya koyarak anlam oluşturmaya amaçlayan bir yöntemdir (Saldana, 2011). Bu doğrultuda, kalkınma planlarında yer alan kamu yönetimi reformları ile yönetim ilkeleri arasındaki ilişkinin nasıl kurulduğunu anlamak amacıyla beş kalkınma planı örneklem olarak belirlenmiştir (Tablo 1) ve ilgili başlıklar içerik analizine tabi tutulmuştur.

Kodlama, araştırma sorusu olan “İlgili kalkınma planında yer alan kamu yönetimi reformlarına göre amaçlanan kamu yönetimi yapısının temel nitelikleri nelerdir?” sorusuna yanıt arayacak şekilde yapılandırılmıştır. Kodlama süreci, araştırmacının topladığı ham verileri sistematik bir biçimde sınıflandırmasını ve belirli kodlar çerçevesinde organize etmesini içermektedir (Güçlü, 2019). Bu çalışmada da bu noktada “genel bir çerçeve içerisinde yapılan kodlama” yönteminden yararlanılmış ve kodlamalar yapılmıştır. Bu yöneme göre yapılan kodlamada bir metinde aranacak kodlar kodlama öncesinde belirlenmekte ancak belirlenen kodların yanında analiz esnasında araştırmacı çalıştığı konu ile ilgili gördüğü yeni kodları da çalışmasına dâhil edebilmektedir (Strauss & Corbin, 1990). Bu doğrultuda, kodlama süreci iki aşamada gerçekleştirilmiştir: İlk aşamada, yönetim literatürüne dayalı olarak önceden belirlenen kodlar kullanılmış, ikinci aşamada ise kalkınma planlarının içerik analizi esnasında keşfedilen yeni kodlar tanımlanmıştır.

Kodlama sürecinin ilk aşaması, iyi yönetim ilkelerinin kalkınma planlarında nasıl ifade edildiğini ortaya koymaya yöneliktir. Bu bağlamda, analiz öncesi belirlenen kodların (Tablo 2) oluşturulmasında akademik literatürden yararlanılmış olup birçok farklı çalışmada aşağıda gösterilen kodların iyi yönetim anlayışının ilkeleri olarak yer aldığı görülmüştür. Bu bağlamda, akademik çalışmalar, uluslararası yönetim ilkeleri (ör. Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, OECD gibi kuruluşların iyi yönetim çerçeveleri) ve geçmiş kamu yönetimi reformlarına ilişkin teorik yaklaşımlar incelenmiş; kalkınma planlarında yer alması beklenen hukuk odaklılık, yerinden yönetim odaklılık, şeffaflık odaklılık, hesap verebilir odaklılık, stratejik vizyon odaklılık, katılım odaklılık, eşitlik odaklılık, etkinlik odaklılık ve verimlilik odaklılık şeklinde yönetim ilkelerini içeren kodlar belirlenmiştir (Çukurçayır, 2003; DPT, 2007; Eryılmaz, 2017; Özer, 2012). Başka bir ifade ile analiz öncesi belirlenen kodların tespiti gerek akademik literatürden gerekse yönetim paradigmasını ortaya koyan uluslararası kurum ve kuruluşların ilgili düzenlemelerinden yararlanılarak oluşturulmuşlardır. Bu kodlar, kamu yönetimi reformlarının yönetim anlayışıyla nasıl ilişkilendirildiğini tespit etmeye yönelik bir analiz çerçevesi oluşturmuştur.

Kodlama sürecinin ikinci aşaması, analiz esnasında keşfedilen yeni kodların (Tablo 2) tanımlanmasını kapsamaktadır. Bu kodlar, önceden belirlenen kodlarla birebir örtüşmeyen, sıkça tekrar eden kavramlar, politika hedeflerinde belirginleşen yönelimler ve dönemsel olarak artan öneme sahip yönetim pratikleri göz önünde bulundurularak belirlenmiştir. Çalışmada analiz sırasında keşfedilen kodlar şu şekildedir: demokrasi odaklılık, güvenlik ve gizlilik odaklılık, denetim ve performans odaklılık, bilgi ve teknoloji odaklılık, personel odaklılık, esneklik odaklılık, vatandaş odaklılık, kalite odaklılık, hız odaklılık. Kodlama sürecinin güvenilirliğini artırmak amacıyla, kamu yönetimi reformlarıyla ilgili kodların önceden belirlenmesi ve analiz esnasında keşfedilen yeni kodlarla karşılaştırılması esas alınmıştır. Kodlamanın yönetim ilkeleriyle uyumu üç temel ölçüt üzerinden değerlendirilmiştir:

- 1-) Analiz öncesi belirlenen yönetim kodlarının incelenen kalkınma planlarında doğrudan yer alması.
- 2-) Analiz öncesi belirlenen kodların, analiz esnasında keşfedilen kodlara kıyasla daha fazla vurgulanması.
- 3-) Analiz esnasında keşfedilen kodların, yönetim ilkelerinin uygulanmasını engelleyici nitelikte olmaması.

TABLO 2 | Çalışmada analiz öncesi belirlenen ve analiz esnasında keşfedilen kodlar

Analiz Öncesi Belirenler	Analiz Esnasında Keşfedilenler
Şeffaflık Odaklılık	Demokrasi Odaklılık
Hesap Verebilir Odaklılık	Güvenlik ve Gizlilik Odaklılık
Hukuk ve Hak Odaklılık	Denetim ve Performans Odaklılık
Katılımcılık Odaklılık	Bilgi ve Teknoloji Odaklılık
Stratejik Yönetim Odaklılık	Personel Odaklılık
Verimlilik ve Tasarruf Odaklılık	Esneklik Odaklılık
Yerinden Yönetim Odaklılık	Vatandaş Odaklılık
Etkinlik Odaklılık	Kalite Odaklılık
Eşitlik Odaklılık	Hız Odaklılık

Kodlamanın tutarlılığını ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla, kodlama cetveli geliştirilmiştir. Bu cetvel, hangi ifadelerin veya düzenlemelerin hangi kod kapsamında ele alınacağını belirlemek için oluşturulmuştur. Kodlama sürecinin güvenilirliğini artırmak için de farklı alanlardan doktora derecesine sahip iki uzman araştırmacıya geliştirilen kodlama cetveline göre kodlama yaptırılmış ve kodlayıcılar arası uyum hesaplanmıştır (Güçlü, 2019). Nitel araştırmalarda güvenilirlik açısından önemli görülen kodlayıcılar arası tutarlılığın hesaplanmasında Miles & Huberman’ın (1994) geliştirdiği şu formül kullanılmıştır: $R = 2 \cdot (C1,2) / (C1 + C2)$. Formüle göre:

R: Güvenirlik katsayısı,

C1,2: Kodlayıcıların ortak kod sayısı,

C1: Birinci kodlayıcının toplam kod sayısını,

C2: İkinci kodlayıcının toplam kod sayısını ifade etmektedir.

Bu formüle göre güvenilirlik katsayısı 0,80 ve üzeri olduğunda kodlayıcılar arası uyumun yüksek olduğu kabul edilmektedir (Yardley, 2008). Bu çalışmada, birinci kodlayıcı ile makale yazarlarının güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak hesaplanmıştır. İkinci kodlayıcı ile makale yazarlarının güvenilirlik katsayısının ise 0,92 olarak görülmüştür. Bu değerler, çalışmanın kodlama sürecinin tutarlılığı açısından güvenilir olduğunu göstermektedir.

5. Araştırma Bulguları ve Değerlendirme

Çalışmada analiz edilen kalkınma planlarında yer alan kamu yönetimi reformlarının yönetim ilkeleriyle ne ölçüde örtüştüğünü analiz etmek amacıyla yapılan içerik analizi sonucunda, belirlenen ve keşfedilen kodların dağılımı aşağıdaki tabloda özetlenmiştir. Tablo 3, incelenen beş kalkınma planında yönetim odaklı yaklaşımların hangi unsurlar üzerinden vurgulandığını ve zaman içinde nasıl bir değişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. İçerik analizi sonuçlarına göre, kalkınma planlarında yönetim ilkelerinin zaman içinde giderek daha fazla yer aldığı, ancak vurgulanan temaların dönemsel olarak farklılaştığı görülmektedir. Yönetişim anlayışının kalkınma planlarında nasıl ele alındığı, özellikle kamu yönetimi reformları açısından değerlendirilmiş ve bu reformların yönetim ilkeleriyle ne ölçüde örtüştüğü incelenmiştir.

TABLO 3 | Çalışmada analiz öncesi belirlenen ve analiz esnasında keşfedilen kodların kalkınma planlarına göre dağılımları

Çalışma Kodları	8.	9.	10.	11.	12.	Σ	Tür
Hukuk Odaklılık	17 %11	7 6%	3 2%	24 8%	14 6%	65 ~%6	
Yerinden Yönetim Odaklılık	16 11%	5 5%	1 1%	9 3%	17 6%	48 ~%4	
Stratejik Vizyon Odaklılık	8 5%	10 10%	13 11%	20 6%	21 8%	72 ~%8	
Hesap Verebilir Odaklılık	4 2%	3 3%	5 4%	19 5%	7 2,50%	38 ~%4	
Katılım Odaklılık	23 14%	17 16%	17 16%	46 14%	33 13%	136 ~%14	
Eşitlik Odaklılık	11 7%	4 3%	5 4%	12 3%	7 2,50%	39 ~%5	
Şeffaflık Odaklılık	8 5%	5 5%	6 5%	20 6%	13 5%	52 ~%6	
Etkinlik Odaklılık	13 8%	10 9%	9 9%	38 10%	21 8%	91 ~%9	
Verimlilik Odaklılık	6 4%	6 6%	4 4%	19 7%	12 5%	47 ~%5	
Analiz Öncesi Toplam	106 67%	67 64%	63 55%	207 62%	145 56%	588 ~%61	

Analiz Öncesi Belirenler

TABLO 3 (Devamı) | Çalışmada analiz öncesi belirlenen ve analiz esnasında keşfedilen kodların kalkınma planlarına göre dağılımları

Çalışma Kodları	8.	9.	10.	11.	12.	Σ	Tür
Güvenlik ve Gizlilik Odak.	3 2%	2 1,50%	2 2%	9 3%	9 3%	25 ~%2	
Denetim ve Performans Odak.	8 5%	7 7%	11 10%	21 6%	16 6%	63 ~%6	
Bilgi ve Teknoloji Odaklılık	6 4%	12 11%	19 16%	47 14%	45 17%	129 ~%13	
Personel Odaklılık	9 5%	6 6%	8 7%	10 3%	15 6%	48 ~%5	
Demokrasi Odaklılık	1 1%	0 0%	0 0%	6 1,50%	1 0,50%	8 ~%1	
Vatandaş Odaklılık	10 6%	4 3%	5 4%	24 7%	15 7%	58 ~%7	
Kalite Odaklılık	6 4%	2 1,50%	3 3%	4 1%	8 3%	23 ~%2	
Hız Odaklılık	6 4%	2 1,50%	1 1%	6 1,50%	4 1%	19 ~%2	
Esneklik Odaklılık	3 2%	2 1,50%	2 2%	1 1%	1 0,50%	9 ~%1	
Analiz Esnası Toplam	52 33%	37 33%	51 45%	128 38%	114 44%	382 ~%39	
GENEL TOPLAM	158	104	114	335	259	970	

Analiz Esnasında Keşfedilen

5.1. Analiz Öncesi Belirlenen Kodların Değerlendirilmesi

Türkiye'nin kalkınma planlarında kamu yönetimi reformlarına ilişkin ifadeleri analiz edebilmek için yönetim ilkelerine yapılan vurgunun zaman içindeki değişimini incelemek gerekmektedir. Zira her bir ilkenin kalkınma planları boyunca gösterdiği artış veya azalış, reform söylemlerinin hangi yönleri vurguladığı bağlamında genel olarak bir uyum düzeyine hem de yönetim anlayışının kendi içinde nasıl dönüştüğüne dair fikir vermektedir. Çalışma öncesinde belirlenen iyi yönetim ilkelerinden oluşan kodlar incelendiğinde aşağıdaki bulgular elde edilmiştir:

Kamu yönetiminin hukukun üstünlüğü çerçevesinde şekillendirilmesini ifade eden hukuk odaklılık ilkesi, 8. Kalkınma Planı'nda %11 seviyesinde yer alarak reform söyleminde güçlü bir vurguya sahip olmuştur. Ancak 9. Kalkınma Planı'nda %6'ya, 10. Kalkınma Planı'nda ise %2 gibi oldukça düşük bir seviyeye gerileyerek belirgin bir düşüş göstermiştir. Bu düşüşün ardından kod, 11. kalkınma planında %8'e yükselmiş 12. kalkınma planında ise tekrar gerileyerek %6'ya düşmüştür. Bu dalgalanma, hukuk devleti vurgusunun zaman içinde istikrarsız bir seyir izlediğini ve reform söylemlerinde giderek geri plana itildiğini düşündürülebilir.

Yerinden yönetim odaklılık kodunun kalkınma planları boyunca gösterdiği dalgalı seyir, reform söylemlerinin merkezîyetçilik ile yerleşme arasındaki dengeyi nasıl kurguladığını anlamak açısından önemli bir göstergedir. 8. Kalkınma Planı'nda %11 seviyesinde güçlü bir vurguya sahip olan bu ilke, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında sırasıyla %5 ve %1 seviyelerine gerileyerek merkezîyetçiliğin yeniden güç kazandığını düşündürmektedir. Özellikle 10. Kalkınma Planı'nda yerinden yönetim odaklılığın en düşük seviyeye ulaşması, reform söylemlerinin yerel yönetimler yerine merkezi yönetime öncelik verdiğini gösterebilir. Yerinden yönetim odaklılık kodu, 11. kalkınma planında %3'e 12. kalkınma planında ise %6 ya yükselmiş ve 10. kalkınma planından sonra yerinden yönetime yeniden bir vurgu yapıldığını düşündürmektedir.

Kamu yönetiminde uzun vadeli planlamayı ve reform süreçlerini sistematik bir çerçeveye oturtmayı ifade eden stratejik vizyon odaklılık, 8. Kalkınma Planı'nda %5 seviyesinde yer alırken, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında sırasıyla %10 ve %11'e yükselerek reform söylemlerinde giderek daha fazla önem kazanmıştır. Ancak 11. ve 12. Kalkınma Planlarında düşüş eğilimi göstermesi, reform anlayışının uzun vadeli hedeflerden uzaklaşıp daha kısa vadeli ya da teknik süreçlere odaklanmış olabileceğini düşündürmektedir.

Kamu yönetiminin denetlenebilirliğini ve kamuoyuna karşı sorumluluğunu ifade eden hesap verebilirlik odaklılık, 8. Kalkınma

Planı'nda %2 seviyesinde başlamış, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında sırasıyla %3 ve %4'e, 11. Kalkınma Planı'nda ise %5'e yükselmiştir. Ancak 12. Kalkınma Planı'nda %2,5 seviyesine gerileyerek önceki yükseliş eğilimini sürdürmemiştir. Bu durum, hesap verebilirlik ilkesinin reform söylemlerinde istikrarlı bir şekilde vurgulanmadığını düşündürülebilir.

Kamu yönetimi reformlarında toplumun, paydaşların ve bireylerin karar alma süreçlerine dahil edilmesini ifade eden katılım odaklılık, 8. Kalkınma Planı'nda %14 seviyesinde başlamış, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında %16 ile en yüksek seviyeye ulaşmıştır. Ancak 11. ve 12. Kalkınma Planlarında sırasıyla %14 ve %13 seviyelerine gerileyerek dalgalı bir seyir izlemiştir. Bu veriler, reform söylemlerinde katılım ilkesinin belirgin bir şekilde yer aldığını, ancak zaman içinde değişen önceliklerle farklı biçimlerde ele alındığını göstermektedir.

Kamu hizmetlerinin adil ve kapsayıcı bir şekilde sunulmasını ifade eden eşitlik odaklılık ilkesi, 8. Kalkınma Planı'nda %7 seviyesinde başlamış, 9., 10. ve 11. Kalkınma Planlarında sırasıyla %3, %4 ve %3 seviyelerine gerilemiştir. 12. Kalkınma Planı'nda ise %2,5 seviyesine gerileyerek en düşük seviyeye erişmiştir. Bu eğilim, reform söylemlerinde eşitlik vurgusunun istikrarlı bir şekilde ele alınmadığını ya da farklı kavramlarla bütünleşerek ifade edilmiş olabileceğini göstermektedir.

Kamu yönetiminin karar alma süreçlerinin izlenebilirliğini ve erişilebilirliğini sağlamaya yönelik şeffaflık odaklılık, 8., 9. ve 10. Kalkınma Planı'larında %5 seviyesinde bir orana sahip olmuştur. 11. Kalkınma Planı'nda ise bu oran %6'ya yükselmiş ve 12. Kalkınma Planında ise yeniden %5 seviyesine gerilemiştir. Şeffaflık odaklılık kodunun göstermiş olduğu eğilim değerlendirildiğinde genel olarak bu kodun tüm kalkınma planlarında birbirine yakın oranlara sahip olduğu görülmektedir. Bu noktada kamu yönetimi alanında şeffaflığın ve izlenebilirliğin aynı oranda vurgulandığı ve yönetim süreçlerinde aynı derecede önemsendiği düşünülmektedir.

Etkinlik odaklılık ilkesi, kamu hizmetlerinin sonuç odaklı, kaliteli ve hızlı bir şekilde sunulmasını ifade eden temel bir yönetim ilkesidir. 8. Kalkınma Planı'nda %8 seviyesinde yer alan etkinlik odaklılık, 9. Kalkınma Planında %10 seviyesine çıkmış ve 10. Kalkınma Planında yeniden %8 seviyesine gerilemiştir. İlke 11. Kalkınma Planında bir kez daha %10 seviyesine erişmiş ve 12. Kalkınma Planı'nda tekrar %8 seviyesine doğru bir gerileme yaşamıştır. Bu değişim, kamu yönetimi reformlarının farklı dönemlerde hangi unsurlara öncelik verdiğini anlamak açısından önemlidir. 9. ve 11. Kalkınma Planlarında etkinlik odaklılığın yükselmesi, kamu hizmetlerinin daha hızlı, verimli, sonuç odaklı ve kaliteli bir şekilde sunulmasına yönelik reform söylemlerinin güçlendiğini düşündürülebilir. Ancak 10. ve 12. Kalkınma Planlarında oranın düşmesi, reform söylemlerinde etkinlik ilkesinin diğer kavramlarla bütünleşerek farklı bir şekilde ifade edilmiş olabileceğini göstermektedir.

Kamu kaynaklarının etkili kullanımı ve israfın önlenmesini amaçlayan verimlilik ilkesi, 8. Kalkınma Planı'nda %4 seviyesinde başlamış, 9. Kalkınma Planlarında sırasıyla %6 seviyesine yükselmiş ve 10. Kalkınma Planı'nda ise yeniden %4 seviyelerine gerilemiştir. Verimlilik ilkesi, 11. Kalkınma Planı'nda zirve yaparak %7 seviyesine erişmiş ve 12. Kalkınma Planı'nda ise tekrar bir düşüş yaşayarak %5 seviyesine düşmüştür. Bu noktada kamu yönetimi alanında verimliliğin 9., 11. ve 12. Kalkınma Planlarında daha çok vurgulandığı 8. ve 10. Kalkınma Planlarında ise daha az vurguya sahip olduğu görülmektedir. Bu durum verimlilik ilkesinin daha az vurgulandığı dönemlerde farklı kavramlar üzerinden ele alınmaya başlandığını gösterebilir.

5.2. Analiz Esnasında Keşfedilen Kodların Değerlendirilmesi

Yukarıda da belirtildiği gibi, kalkınma planları incelenirken kamu reformu söylemlerinde klasik yönetim ilkelerine dahil olmayan fakat öne çıkan bazı yeni kodların olduğu görülerek bunlar analiz sürecine dahil edilmiştir. Bu kodlar, reform söylemlerinde yönetim ilkelerinin nasıl dönüştüğünü ve/veya hangi yeni vurguların ön plana çıktığını anlamak açısından kritik bir gösterge sunmaktadır.

Çalışma sırasında keşfedilen kodlardan; denetim ve performans odaklılık, vatandaş odaklılık ve bilgi ve teknoloji odaklılık kamu

reformlarına ilişkin bölümlerde anlamlı bir yer tutmaktadır. Nitekim bu üç kod, çalışma esnasında keşfedilen kodların yaklaşık %65,5’ni oluşturmaktadır. Bu kodların, çalışmanın başlangıcında belirlenen hukuk odaklılık, yerinden yönetim, stratejik vizyon, hesap verebilirlik, katılım, eşitlik, şeffaflık, etkinlik ve verimlilik ilkeleriyle nasıl ilişkilendiği, hangi noktalarda uyum ya da uyumsuzluk gösterme potansiyeli taşıdığına değerlendirilmesi çalışma sorusu açısından önem taşımaktadır. Zira, “analiz esnasında keşfedilen kodların, yönetim ilkelerinin uygulanmasını engelleyici nitelikte olmaması” ölçütü çalışma için belirlenen üç ölçütten birisidir. Diğer yandan keşfedilen bu kodların da artış, azalış veya nispeten sabit kalma eğilimleri üzerinden yorumlanması, yönetim ilkelerinin zaman içinde nasıl şekillendiğine yönelik değerlendirmelerde bulunulmasını mümkün kılacaktır.

5.2.1. Denetim ve Performans Odaklılık ve İyi Yönetişim İlkeleri

8. Kalkınma Planı’nda %5 seviyesinde başlayan denetim ve performans odaklılık kodu, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında sırasıyla %7 ve %10’a yükselmiş, ancak 11. ve 12. Kalkınma Planlarında %6 seviyesine gerileyerek azalma eğilimi göstermiştir. Kamu yönetimi reform söylemlerinde denetim ve performans odaklılık vurgusunun, yönetişimin temel ilkelerinden etkinlik, hesap verebilirlik ve verimlilik ile farklı şekillerde ilişkilendirilebilir.

Denetim ve performans odaklılık ile etkinlik odaklılık kodlarının belirli dönemlerde paralel bir seyir izlediği, ancak belirli dönemlerde de farklı eğilimler gösterdiği görülmektedir. 9. ve 10. Kalkınma Planlarında denetim ve performans odaklılık artarken etkinlik kodunun da önce artış daha sonra ise azalış göstererek eski seviyesine döndüğü tespit edilmiştir. Bu eğilim, performans yönetimi süreçlerinin kamu yönetiminde hizmet sunumunun hızlandırılması ve kalitesinin artırılması amacıyla ele alındığını düşündürülebilir. Özellikle 9. ve 10. Kalkınma Planlarında performans bazlı yönetim anlayışlarının öne çıkması, kamu hizmetlerinin hızlandırılması ve süreçlerin daha verimli hale getirilmesi amacıyla etkinlik odaklılık ile birlikte vurgulandığını göstermektedir. Ancak 12. Kalkınma Planı ile etkinlik odaklılık kodunun sabit kalması ve denetim ve performans odaklılık kodunun kısmen gerilemesi, reform söylemlerinde performans odaklı yönetim anlayışının ve etkinlik odaklılık vurgusunun geri planda kaldığını düşündürülebilir. Bu dönemde, hız odaklılık ve esneklik kodlarının yükselmesi, kamu yönetimi reformlarının daha dinamik ve süreç odaklı bir yapıya evrildiğini işaret edebilir.

Denetim ve performans odaklılığın zirve yaptığı 10. Kalkınma Planında etkinlik kodunun azalış göstermesi, reform söylemlerinde performans yönetimi süreçlerinin kamu yönetiminde hizmet sunumunun hızlandırılması ve kalitesinin artırılması için değil, daha çok hesap verebilirliğin sağlanmasına yönelik bir çerçevede ele alınmış olabileceğini düşündürülebilir. Bu durumda, performans odaklı reformlar etkinliği doğrudan artıran bir unsur olarak değil, daha çok yönetim süreçlerinin teknik kontrolünü sağlayan bir araç olarak ifade edilmiş olabilir. Ne var ki bu ilişkiye yönelik olarak tersinde de bir yorum yapmak mümkündür. Denetim ve performans odaklılık; kamu hizmetlerinin hızlandırılması, kaynakların daha verimli kullanılması gibi unsurlar üzerinden etkinlik odaklılığı destekleyen ya da bu kodu dolaylı olarak vurgulayan bir kod olarak da değerlendirilebilir. Özellikle performans ölçüm mekanizmalarının yaygınlaşması, kamu kurumlarının süreç yönetimini optimize ederek etkinliğini artırmayı hedefliyor olabilir.

Denetim ve performans odaklılık ile hesap verebilirlik kodları belirli dönemlerde paralel hareket etmiş, ancak bazı dönemlerde farklı eğilimler göstermiştir. Özellikle 10. Kalkınma Planında denetim ve performans kodu zirve yaparken (%10), hesap verebilirlik kodunun görece düşük kalması (%4), reform söylemlerinde hesap verebilirliğin daha çok iç denetim süreçleri üzerinden ele alınmış olabileceğini düşündürülebilir. Bu durum, hesap verebilirlik mekanizmalarının demokratik katılım ve dış denetim mekanizmalarından ziyade performans değerlendirme süreçleriyle ilişkilendirildiğine işaret edebilir. Özellikle kamu harcamalarının kontrolü, performans bazlı bütçeleme gibi teknik süreçlerin ön plana çıkması, hesap verebilirliği daha çok yönetim içi bir mekanizma haline getirmiş olabilir. Ancak, 12. Kalkınma Planında

hesap verebilirlik kodunun düşmesi (%2,5), denetim ve performans kodunun ise sabit kalması (%6), reform söylemlerinde hesap verebilirlik anlayışının değişmeye başladığını düşündürülebilir. Bu dönemde hız ve esneklik odaklılık kodlarının yükselmesi, hesap verebilirliğin katılımcı süreçler veya demokratik denetim üzerinden değil, süreç yönetimi ve iç denetim mekanizmalarıyla sağlanmaya çalışıldığına işaret edebilir.

Denetim ve performans odaklılık ile verimlilik kodları, özellikle 9. Kalkınma Planında birlikte yükselmiş, 10. Kalkınma Planı ile verimlilik kodu düşüş yaşarken aynı dönemde denetim ve performans odaklılık kodu zirve yapmıştır (%10). Bu durum, reform söylemlerinde verimliliğin daha çok performans yönetimi ve denetim mekanizmaları aracılığıyla sağlanmaya çalışıldığını gösterebilir. Özellikle 10. Kalkınma Planında denetim ve performans kodunun zirve yaparken (%10), verimlilik kodunun da bir sonraki planda zirve yapması (%7) kamu kaynaklarının etkin kullanımı ve performans bazlı yönetim yaklaşımlarının güçlenmesiyle bağlantılı olabilir. Ancak, bu durum verimliliğin yalnızca kamu harcamalarının kontrolü açısından değil, aynı zamanda performans değerlendirmeleri ve etkin yönetim süreçleriyle ilişkilendirildiğini düşündürülebilir. 11. ve 12. Kalkınma Planlarında her iki kodun da düşüş göstermesi, reform söylemlerinde verimlilik vurgusunun performans yönetimi süreçleriyle birlikte zayıfladığını gösterebilir. Bu dönemde hız odaklılık ve esneklik kodlarının yükselmesi, kamu yönetimi reformlarının verimlilik odaklı statik bir yapıdan, daha dinamik ve süreç odaklı bir anlayışa kaydığını işaret edebilir. Ancak bu ilişkiye yönelik olarak tersinden de bir çıkarım yapmak mümkündür. Denetim ve performans odaklılık süreçleri, doğrudan verimlilik koduyla ifade edilmese bile, kamu yönetiminde kaynak kullanımını optimize ederek dolaylı olarak verimlilik odaklılığı vurguluyor olabilir.

Buradan hareketle, denetim ve performans odaklılık ile yönetişimin temel ilkeleri arasındaki ilişki-yani keşfedilen kodların yönetişimin temel ilkelerini engelleyici nitelikte olup olmadığı- bağlamsal bir değerlendirme gerektirmektedir. Bu kod, yönetişim ilkelerini destekleyici bir unsur olabileceği gibi, belirli dönemlerde teknik kontrol mekanizmalarını ön plana çıkararak belirli dönemlerde yönetişim ilkelerinin geri planda kalmasına da neden olmuş olabilir. Özellikle performans yönetimi ve denetim süreçlerinin demokratik hesap verebilirlikten ziyade teknik yönetim mekanizmalarıyla ilişkilendirilmiş olması, yönetişim ilkeleri açısından farklı yorumlanabilecek bir eğilim sunmaktadır. Bu noktada reform söylemlerinin detaylı bir bağlamsal analize tabi tutulması, denetim ve performans odaklı reformların yönetişim anlayışına nasıl eklemlendiğini veya nasıl meydan okuduğunu daha açık bir şekilde ortaya koyacaktır.

5.2.2. Bilgi ve Teknoloji Odaklılık ve İyi Yönetişim İlkeleri

Çalışmada analiz esnasında keşfedilen tüm kodların yaklaşık üçte birini (%33,8) oluşturan, bilgi ve teknoloji odaklılık kodu 8. kalkınma Planı’nda %4 seviyesinde başlamış, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında sırasıyla %11 ve %16’ya yükselmiş, ancak 11. Kalkınma Planı’nda %14’e gerileyerek kısa süreli bir düşüş göstermiş, 12. Kalkınma Planı’nda ise %17 seviyesine çıkarak en yüksek düzeyine ulaşmıştır. Kamu yönetimi reform söylemlerinde bilgi ve teknoloji odaklılık vurgusunun, yönetişimin temel ilkelerinden şeffaflık, hesap verebilirlik ve etkinlik ile farklı şekillerde ilişkilendirilebileceği görülmektedir. Bu kodun zaman içindeki artış ve azalış eğilimleri, özellikle dijitalleşmenin kamu yönetimi reformlarında nasıl konumlandırıldığını ve iyi yönetişim ilkeleriyle örtüşüp örtüşmediğini anlamak açısından önemli bir gösterge sunmaktadır.

10. ve 12. Kalkınma Planlarında bilgi ve teknoloji odaklılık sırasıyla %16 ve %17 seviyelerine ulaşmışken, şeffaflık kodunun düşük seviyelerde kalması, reform söylemlerinde dijitalleşmenin şeffaflık için doğrudan bir araç olarak değil, daha çok yönetim süreçlerinin hızlandırılması ve teknik kapasitenin artırılması için vurgulandığını düşündürülebilir. Ancak, şeffaflık kodunun düşük olması, reform söylemlerinde şeffaflığın tamamen geri plana bırakıldığı anlamına gelmemektedir. Açık veri sistemleri ve e-devlet uygulamaları gibi unsurlar üzerinden dolaylı bir şeffaflık odaklılık vurgusu yapılmış olabilir. Benzer şekilde, bilgi ve teknoloji odaklılık ile hesap verebilirlik

kodları genellikle farklı eğilimler göstermiştir. Özellikle 12. Kalkınma Planında bilgi ve teknoloji odaklılık en yüksek seviyeye ulaşırken (%17), hesap verebilirlik kodunun yalnızca %2,5 seviyesinde kalması, reform söylemlerinde dijitalleşmenin hesap verebilirliği güçlendirmekten çok, yönetim süreçlerini teknik olarak geliştirme hedefiyle ilişkilendirildiğini düşündürülebilir. Ancak, 11. Kalkınma Planında bilgi ve teknoloji odaklılığın azalırken (%12), hesap verebilirlik kodunun %5 seviyesine çıkması, dijitalleşmenin yönetim ilkelerinden bağımsız bir çerçevede ele alınmış olabileceğine işaret etmektedir.

Bu ilişkilerin bağlamsal olarak değişebileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Nitekim bilgi ve teknoloji odaklı süreçler, reform söylemlerinde doğrudan şeffaflık veya hesap verebilirlikle ilişkilendirilmeksizin, yönetim süreçlerini yeniden şekillendiren bir araç olarak ele alınmış olabilir. Örneğin, dijitalleşmenin hesap verebilirliği doğrudan vurgulamak yerine, dijital denetim mekanizmaları ve performans odaklı yönetim süreçleri üzerinden dolaylı olarak desteklediği düşünülebilir.

Bilgi ve teknoloji odaklılık ile etkinlik arasındaki ilişki ise genellikle paralel olmayan bir seyir izlemiş, ancak belirli dönemlerde benzeşmeler tespit edilmiştir. 10. ve 12. Kalkınma Planlarında bilgi ve teknoloji odaklılık zirve yaparken (%16 – %17), etkinlik kodunun düşük seviyelerde olması, reform söylemlerinde dijitalleşmenin yalnızca süreçleri hızlandırmak için değil, kamu yönetiminin genel modernizasyonu için de ele alınmış olabileceğini düşündürmektedir. Özellikle 12. Kalkınma Planında bilgi ve teknoloji odaklılığın zirve yapmasına rağmen etkinlik kodunun en düşük seviyeye gerilemesi, reform söylemlerinde etkinlik ilkesinin dijitalleşme dışındaki yönetim yaklaşımlarıyla ele alınmaya başlandığını düşündürülebilir. Bu çerçevede, bilgi ve teknoloji odaklılık reform söylemlerinde hem yönetim ilkelerini destekleyici hem de teknik bir araç olarak konumlandırılmış olabilir. Ancak, bu ilişkinin bağlamsal olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Dijitalleşmenin yönetim ilkelerini nasıl etkilediğini daha derinlemesine anlamak için reform söylemlerine dair bağlamsal metin analizlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

5.2.3. Vatandaş Odaklılık ve İyi Yönetişim İlkeleri

8. Kalkınma Planı'nda %6 seviyesinde başlayan vatandaş odaklılık kodu, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında %3-4 seviyelerine gerileyerek düşüş göstermiştir. Ancak, 11. Kalkınma Planı'nda %7'ye yükselmiş ve bu seviyesini 12. Kalkınma Planı'nda da korumuştur. Kamu yönetimi reform söylemlerinde vatandaş odaklılık vurgusunun, yönetişimin temel ilkelerinden eşitlik, katılım, ve yerinden yönetim ile farklı şekillerde ilişkilendirilebileceği görülmektedir. Bu kodun zaman içindeki artış ve azalış eğilimleri, özellikle vatandaş odaklılığın kamu yönetimi reformlarında nasıl konumlandırıldığını ve iyi yönetişim ilkeleriyle örtüşüp örtüşmediğini anlamak açısından önemli bir gösterge sunmaktadır.

8. Kalkınma Planı'nda eşitlik kodu %7 seviyesinde, vatandaş odaklılık kodu ise %6 seviyesinde başlamıştır. 9. ve 10. Kalkınma Plan'larında eşitlik ve vatandaş odaklılık kodları ise sırasıyla %3 ve %4 seviyelerine gerilemiştir. Bu dönemde her iki kodun da düşüş göstermesi, reform söylemlerinde kamu hizmetlerinin toplumsal eşitliği önceleyen bir çerçevede değil, farklı önceliklerle ele alındığını düşündürülebilir. Ancak, 11. Kalkınma Planı'nda vatandaş odaklılık kodu %7'ye yükselirken, eşitlik kodu %3 seviyesine yeniden gerilemiştir. 12. Kalkınma Planı'nda ise vatandaş odaklılık kodu %7 seviyesinde sabit kalırken, eşitlik kodu %2,5'e gerilemiştir. Bu veriler, reform söylemlerinde vatandaş odaklılığın zamanla güç kazandığını, ancak eşitlik kodunun önce düşüş yaşadığından sonra belirli bir seviyede dengelendiğini göstermektedir. Özellikle 11. ve 12. Kalkınma Planlarında vatandaş odaklılık artarken eşitlik kodunun düşmesi, reform söylemlerinde vatandaş odaklı hizmet sunumunun toplumsal eşitlik vurgusundan farklı bir çerçevede ele alınmış olabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, reform söylemlerinde vatandaş odaklılığın bireysel hizmet memnuniyeti veya erişim kolaylığı üzerinden çerçevelendiğini, ancak toplumsal eşitliği sağlama amacından farklı bir bağlamda ele alındığını düşündürülebilir. Özellikle 10. Kalkınma Planı'nda eşitlik kodunun en düşük seviyeye gerilemesi, vatandaş odaklı hizmet anlayışının toplumsal adalet

perspektifinden uzaklaşmış olabileceğine işaret edebilir.

Vatandaş odaklılık ve katılım odaklılık kodlarının farklı dönemlerde artış ve azalış eğilimleri göstermesi, reform söylemlerinde vatandaşın kamu yönetimiyle nasıl ilişkilendirildiğini anlamak açısından kritik bir gösterge sunmaktadır. 8. Kalkınma Planı'nda katılım kodu %14, vatandaş odaklılık kodu ise %6 seviyesinde başlamıştır. 9. ve 10. Kalkınma Planlarında katılım kodu %16 seviyesine yükselerek zirve yaparken, vatandaş odaklılık kodu %3 ve %4 seviyelerine gerilemiştir. Ancak 11. Kalkınma Planı'nda bu eğilim tersine dönmektedir. Bu dönemde vatandaş odaklılık %7'ye yükselirken, katılım kodu %14'e gerilemiştir. 12. Kalkınma Planı'nda ise vatandaş odaklılık %7 seviyesinde sabit kalırken, katılım kodu %13'e düşmeye devam etmiştir. Bu dönemde vatandaş odaklılık artarken katılım kodunun azalması, reform söylemlerinde katılımın bireylerin kamu karar alma süreçlerine doğrudan dahil edilmesi yerine, daha çok kamu hizmetlerinden bireysel düzeyde faydalanmaları şeklinde ele alınmış olabileceğini göstermektedir. Özellikle 9. ve 10. Kalkınma Planlarında katılım kodu zirve yaparken vatandaş odaklılık düşük kalmış, 11. ve 12. Kalkınma Planlarında ise vatandaş odaklılık yükselirken katılım kodu gerilemiştir. Bu eğilim, reform söylemlerinde katılımın bireysel vatandaş geri bildirim mekanizmalarından çok, daha geniş ölçekli kolektif süreçler çerçevesinde ele alınmış olabileceğine işaret etmektedir. Bu durum, reform söylemlerinde vatandaşın bir karar alıcı aktör olarak mı yoksa kamu hizmetlerinden faydalanan bir birey olarak mı konumlandırıldığını anlamak açısından kritik bir noktadır. Eğer katılım azalıp vatandaş odaklılık artıyorsa, reform söylemlerinde katılımın daha kolektif ve örgütsel süreçlerden bireyselleşmiş hizmet odaklı bir yapıya kaydığı düşünülebilir.

8. Kalkınma Planı'nda yerinden yönetim odaklılık %11, vatandaş odaklılık kodu ise %6 seviyesinde başlamıştır. 9. Kalkınma Planı'nda yerinden yönetim kodu %5'e gerileyerek önemli ölçüde düşüş göstermiş, vatandaş odaklılık kodu ise %3 seviyesine inmiştir. 10. Kalkınma Planı'nda yerinden yönetim kodu %1 ile en düşük seviyeye ulaşırken, vatandaş odaklılık kodu %4'e yükselmiştir. Bu eğilim, reform söylemlerinde yerel yönetimlerin kamu hizmetlerindeki rolünün azaldığını ve hizmetlerin daha merkezi bir yapı üzerinden sunulmaya başladığını düşündürülebilir. Ancak 11. ve 12. Kalkınma Planlarında bu eğilim kısmen tersine dönmüştür. 11. Kalkınma Planı'nda vatandaş odaklılık %7'ye yükselirken, yerinden yönetim kodu %3 seviyesinde hafif bir artış göstermiştir. 12. Kalkınma Planı'nda ise vatandaş odaklılık %7 seviyesinde sabit kalırken, yerinden yönetim kodu %6'ya yükselmiştir. Bu dönemde her iki kodun da yükselmesi, reform söylemlerinde merkezileşmenin esnemeye başladığını ve vatandaş hizmetlerinin yerel yönetimler aracılığıyla sunulmasının tekrar önem kazandığını düşündürülebilir. Bu eğilimler, reform söylemlerinde vatandaş odaklılığın yerinden yönetim perspektifiyle mi yoksa merkezi hizmet sunumu üzerinden mi şekillendiği sorusunu gündeme getirmektedir. Eğer vatandaş odaklılık bireysel hizmet erişiminin kolaylaştırılması çerçevesinde ele alınıyor ancak bu süreçte yerel yönetimlere yetki devri yapılmıyorsa, vatandaş odaklılık yerinden yönetim ilkesini destekleyen bir unsur olmaktan çok, merkezi hizmet sunumunun bir bileşeni olarak ele alınmış olabilir. Bu eğilimlerin reform söylemlerindeki bağlamını daha iyi anlamak için bağlamsal bir metin analizine ihtiyaç duyulmaktadır.

6. Sonuç

Bu çalışma, Türkiye'de 2000'li yıllarda yürürlüğe giren kalkınma planlarında öngörülen kamu yönetimi reformlarına ilişkin ilke, amaç ve politikaların yönetim ilkeleriyle ne ölçüde örtüştüğünü değerlendirmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, kamu yönetimi yapısını şekillendiren 18 kod tespit edilmiş; bunlardan 9'u iyi yönetişim ilkeleri doğrultusunda analiz öncesinde belirlenmiş, diğer 9'u ise analiz esnasında keşfedilmiştir. Çalışmada toplam 970 kodlama gerçekleştirilmiş olup, bu kodlamalar doğrultusunda elde edilen bulgular üzerinden değerlendirilmeler yapılmıştır. Yönetişim ilkelerinin kalkınma planlarındaki yerini ve reform söylemleriyle nasıl ilişkilendirildiğini değerlendirmek amacıyla, önceden belirlenen üç temel uyum ölçütü esas alınmıştır. Bunlardan ilki, yönetişim kodlarının incelenen kalkınma planlarında doğrudan yer alıp almadığını incelemektedir. İkinci ölçüt, analiz öncesinde belirlenen

yönetişim kodlarının, analiz esnasında keşfedilen kodlara kıyasla daha fazla vurgulanıp vurgulanmadığını değerlendirmektedir. Üçüncü ölçüt ise analiz esnasında keşfedilen kodların, yönetim ilkelerinin uygulanmasını engelleyici nitelikte olup olmadığını belirlemeye yöneliktir.

Çalışmada yapılan analizler, yönetim ilkelerinin kalkınma planlarındaki varlığının ve vurgusunun dönemsel olarak değişkenlik gösterdiğini ortaya koymuştur. İlk ölçüt açısından, yönetim ilkelerinin her kalkınma planında farklı oranlarda da olsa doğrudan ifade edildiği tespit edilmiştir. Ancak, özellikle hukuk odaklılık ve eşitlik gibi ilkeler zaman içinde güç kaybı yaşamış, reform söylemlerinde daha az yer bulmuştur. Buna ek olarak, bazı yönetim ilkelerinin doğrudan dile getirilmese de bilgi ve teknoloji odaklılık, performans yönetimi veya vatandaş odaklılık gibi kavramlar üzerinden dolaylı olarak karşılanmış olabileceği de göz önünde bulundurulmalıdır.

İkinci ölçüt bağlamında, önceden belirlenen yönetim kodlarının, analiz esnasında keşfedilen kodlardan daha fazla vurgulandığı görülmekle birlikte, bu eğilim bütün yönetim ilkeleri için geçerli olmamıştır. Örneğin, bilgi ve teknoloji odaklılık, reform söylemlerinde giderek daha fazla ön plana çıkarken, hukuk odaklılık ve şeffaflık gibi kodlar görece geri planda kalmıştır. Benzer şekilde, stratejik vizyon odaklılığın 9. ve 10. Kalkınma Planlarında yükseldiği, ancak 11. ve 12. Kalkınma Planlarında azaldığı görülmektedir. Bu durum, reform söylemlerinde yönetim ilkelerinin vurgulanma biçiminin dönemsel reform önceliklerine bağlı olarak şekillendiğini düşündürmektedir.

Üçüncü ölçüte göre, analiz esnasında keşfedilen kodların yönetim ilkelerinin uygulanmasını engelleyici olup olmadığı değerlendirilmiştir. Veriler, reform söylemlerinde yönetim ilkeleriyle doğrudan çelişen bir söylemin sistematik olarak benimsenmediğini göstermektedir. Ancak, belirli dönemlerde bilgi ve teknoloji odaklılık ile performans yönetimi gibi kodların, yönetişimin demokratik bileşenleriyle ilişkilendirilmekten çok, teknik verimlilik ve süreç optimizasyonu çerçevesinde vurgulanmış olabileceği tespit edilmiştir. Örneğin, bilgi ve teknoloji odaklılığın yüksek olduğu dönemlerde şeffaflık kodunun görece düşük kaldığı gözlemlenmiştir. Bu durum, reform söylemlerinde bilgi ve teknoloji odaklılığın doğrudan şeffaflık için değil, yönetim süreçlerini hızlandırmak amacıyla vurgulanmış olabileceğini düşündürmektedir. Ancak, açık veri sistemleri ve e-devlet gibi dolaylı mekanizmalar üzerinden şeffaflığın desteklenmiş olması da mümkündür. Benzer şekilde, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında katılım kodu yükselirken vatandaş odaklılık kodunun gerilemesi, reform söylemlerinde katılımın bireysel geri bildirim mekanizmalarından çok kurumsal ve kolektif süreçler çerçevesinde ele alınmış olabileceğini düşündürmektedir. Ancak, vatandaş odaklılık yalnızca katılım mekanizmalarıyla sınırlı olmadığı için, bu ilişkinin bağlamsal olarak incelenmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, Türkiye’nin kalkınma planlarında kamu yönetimi reformlarına ilişkin yönetim ilkeleri genel olarak korunmuş, ancak zaman içinde önceliklerde farklılaşmalar yaşanmıştır. Reform söylemlerinde katılım, etkinlik, verimlilik ve bilgi ve teknoloji odaklılık gibi kodlar daha fazla vurgulanırken, hukuk odaklılık ve şeffaflık gibi ilkelerin zaman içinde gerilediği gözlemlenmiştir. Benzer şekilde, 9. ve 10. Kalkınma Planlarında katılım kodu yükselirken vatandaş odaklılık kodunun gerilemesi, reform söylemlerinde katılımın bireysel geri bildirim mekanizmalarından çok kurumsal ve kolektif süreçler çerçevesinde ele alınmış olabileceğini düşündürmektedir. Ancak, vatandaş odaklılık yalnızca katılım mekanizmalarıyla sınırlı olmadığı için, bu ilişkinin bağlamsal olarak incelenmesi gerekmektedir.

Bu dönüşümün ‘iyi yönetim’ anlayışıyla ne ölçüde uyumlu olduğu, keşfedilen kodların hangi bağlamda kullanıldığına bağlıdır. Örneğin, bilgi ve teknoloji odaklılık, şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarını güçlendirici şekilde kullanıldığında iyi yönetim ilkeleriyle uyumludur. Ancak, yalnızca verimlilik ve performans yönetimi bağlamında ele alındığında, yönetim ilkelerinin demokratik boyutuyla çelişebilir. Benzer şekilde, vatandaş odaklılık ilkesi katılımcılığı desteklediği ölçüde yönetim ilkelerini güçlendirebilirken, bireysel hizmet odaklı bir yaklaşım içinde yer aldığında kolektif katılım mekanizmalarını zayıflatır. Bu nedenle, reform söylemlerinde yönetim ilkelerinin nasıl konumlandırıldığı kadar, bu ilkelerin hangi bağlamda ifade edildiği de iyi yönetim anlayışıyla ne ölçüde uyumlu olduklarını belirleyen önemli bir faktördür. Dolayısıyla keşfedilen

kodlar yönetim ilkeleriyle doğrudan çelişme de, belirli yönetim unsurlarının geriye itilmesine yol açma potansiyeline sahiptir. Özellikle hız, esneklik ve vatandaş odaklılık gibi kodlar, reform söylemlerinde kamu hizmetlerinin etkinliğini artırma aracı olarak vurgulanmaktadır. Bu kavramlar, şeffaflık, katılım ve hesap verebilirlik gibi yönetim ilkeleriyle doğrudan çelişmek yerine, bu ilkelerin uygulanma biçimini dönüştürmektedir. Örneğin, hız ve esneklik kodları, kamu yönetiminin katılımcı yapısını zayıflatmaktan ziyade, karar alma süreçlerinin daha verimli ve vatandaş merkezli olmasını sağlayabilir. Ancak bu reformların iyi yönetim ilkeleriyle uyumlu kalabilmesi için, süreçlerin şeffaflık ve hesap verebilirlikten ödün vermeden gerçekleştirilmesi kritik önem taşımaktadır.

Çalışma bulguları kamu yöneticileri, politika belirleyiciler ve karar alıcılar açısından da önemli veriler sunmaktadır. Özellikle kamu yönetimi alanında iyi yönetim anlayışının başarılı bir şekilde uygulamaya konması noktasında bu veriler önem arz edebilmektedirler. Analiz öncesi belirlenen ve yönetim anlayışının ilkelerinden oluşan kodlar incelendiğinde en çok kodlama oranına sahip olan kodlar katılım odaklılık (%14), etkinlik odaklılık (%9) ve stratejik vizyon odaklılık (%8) olduğu görülmektedir. Bu kodların diğerlerine oranla daha fazla kodlama oranına sahip olması daha başarılı bir şekilde uygulamaya konabileceği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca en az kodlanma oranına sahip kodların ise şeffaflık ve hukuk odaklılık (%6); eşitlik ve verimlilik odaklılık (%5); yerinden yönetim ve hesap verebilirlik (%4) şeklinde olduğu görülmektedir. Bu kodlar iyi yönetim anlayışının başarılı bir şekilde uygulamaya konması noktasında sorun teşkil edebilme potansiyeline sahiptirler. Başka bir ifade ile karar alıcılar, iyi yönetim paradigmasını uygulamaya başarılı bir şekilde koymak istediklerinde kamu yönetimi alanında hukukun üstünlüğünü, eşitliği, şeffaflığı, verimliliği ve hesap verebilirliği arttıracak aynı zamanda da yerinden yönetim kuruluşlarına önem ve yetki verecek düzenlemelere ihtiyaç duyabileceklerdir.

Son olarak, bu çalışma reformlara ilişkin söylemsel verileri incelediğinden, keşfedilen kodların yönetim ilkelerini nasıl desteklediği ya da dönüştürdüğünü daha iyi anlayabilmek için ilerleyen çalışmalarda bağlamsal metin analizine dayalı değerlendirmeler yapılması gerekmektedir. Bu nedenle, gelecekte yapılacak araştırmaların reform söylemlerinin yönetim ilkeleriyle nasıl bütünleştiğini daha ayrıntılı biçimde incelemek için söylem analizi veya metin madenciliği gibi yöntemleri kullanması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Altay, N. O. (2011). Yönetimden yönetime kamu sektöründe dönüşüm. İçinde M. Koçak, & S. Teker (Ed.). *Prof. Dr. Sadık Kırbaz’a armağan* (ss. 16-24). Okan Üniversitesi Yayınları.
- Arslaner, H., & Karaca, Y. (2017). Türkiye kamu yönetiminde yönetim algısı: Aydın ili vergi dairelerinde bir uygulama. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(4), 128-151. <https://doi.org/10.30803/adusobed.354593>.
- Atmaca, Y., & Karaçay, F. (2020). Türkiye’deki kamu yönetimi reformlarında dijitalleşme ve e-yönetişim. *International Journal of Management and Administration*, 4(8), 260-280. <https://doi.org/10.29064/ijma.779263>.
- Bilgiç, V. (2003). Yeni kamu yönetimi anlayışı. İçinde A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk, & B. Coşkun (Ed.). *Kamu yönetiminde çağdaş yaklaşımlar* (ss. 25-38), Seçkin Yayınları.
- Brown, J. (2002). Yönetişim yada neo-liberalizmin siyasi düzeni. *Birikim Dergisi*, (158), 36-43.
- Chimhowu, A., Hulme, D., & Munro, L. T. (2019). The ‘New’ national development planning: An overview and assessment. *World Development*, (120), 76-87. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.03.013>.
- Christensen, T., & Lægreid, P. (2007). The whole-of-government approach to public sector reform. *Public Administration Review*, 67(6), 1059-1066. <https://doi.org/10.1111/j.1540-6210.2007.00797.x>.
- Çelik, H., Baykal, N. B., & Memur, H. N. K. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 379-406. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m>.
- Çukurçayır, A. (2003). Çok boyutlu bir kavram olarak yönetim. İçinde M. Acar, & H. Özgür (Ed.). *Çağdaş kamu yönetimi I* (ss. 259-275). Nobel Yayınları.
- Demir, F. (2021). Public management reforms in Turkey. *Public Administration Issues*, 6(Special Issue II), 63-83. <https://doi.org/10.17323/1999-5431-2021-0-6-63-83>.
- Dokuzuncu beş yıllık kalkınma planı (2007-2013). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/03/Dokuzuncu_Kalkinma_Plani_2007-2013.pdf
- Eryılmaz, B. (2017). *Kamu yönetimi düşünceler yapılar fonksiyonlar politikalar* (10. Baskı). Umutepe Yayınları.

- Genç, F. N., & Erdoğan Ü. (2012). Yerel demokrasi ve kalkınma bağlamında sivil toplum kuruluşlarının rolü: Aydın örneği [Konferans Sunumu]. VII. Kamu Yönetimi Sempozyumu, ss.171-193.
- Grindle, M. S. (2004). Good enough governance: Poverty reduction and reform in developing countries. *Governance*, 17(4), 525–548. <https://doi.org/10.1111/j.0952-1895.2004.00256.x>
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri teknik – yaklaşım – uygulama* (1. Basım). Nobel Yayıncılık.
- Güzelsarı, S. (2003). Neo-liberal politikalar ve yönetim Modeli. *Amme İdaresi Dergisi*, 36(1), 17–34.
- Hassall, G. (2023). National development planning, implementation, and assessment. In *The United Nations and the Pacific Islands* (ss. 57–69). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-031-22072-7_5
- Heper, M. (1990). The state and public bureaucracy in Turkey. *Public Administration and Development*, 10(3), 307-321.
- Hughes, O. E. (2014). *Kamu işletmeciliği & yönetimi* (Çev. B. Kalkan, B. Akın ve Ş. Akın). Big Bang Yayınları.
- İşıkçı, Y. M. (2017). Türkiye’de idari reform çalışmalarının tarihsel perspektif açısından değerlendirilmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 163–185.
- Kahraman, M., & Tamer, M. (2016). Bölgesel kalkınmada sivil toplum kuruluşlarının rolü, *International Journal of Academic Value Studies*, 2(3), 170-178.
- Kepenek, Y., & Yentürk, N. (2003). *Türkiye ekonomisi*. Remzi Kitabevi.
- Kettl, D. F. (2000). The transformation of governance: Globalization, devolution, and the role of government. *Public Administration Review*, 60(6), 488–497. <https://doi.org/10.1111/0033-3352.00112>
- Köksel, B., & Yöntem, T., (2011). Türkiye’de yerelleşme ve yönetim çerçevesinde kalkınma kavramına yeni bir yaklaşım: Kalkınma ajansları. İçinde C. C. Altan, F. Altunyuva, A. K. Çetin, A. Dursun, Ö. F. Aladağ, & S. Gökçe (Ed.). *Uluslararası bölgesel kalkınma konferansı yayını*. Başak Matbaacılık.
- Küçük, M., & Güneş, G. (2013). Yerel kalkınmada bir etken olarak turizm: Yerel sivil toplum kuruluşlarının görüşleri, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 22(4), 23-50.
- Lamba, M. (2014). Yeni kamu yönetimi perspektifinden Türkiye’de kamu yönetimi reformları: Genel gerekçeler üzerinden bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(3), 135-152.
- Marshall, C., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. Sage Publications.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- On birinci beş yıllık kalkınma planı (2019-2023). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Planı-2019-2023.pdf
- On ikinci beş yıllık kalkınma planı (2024-2028). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/11/On-İkinci-Kalkinma-Planı_2024-2028_17112023.pdf
- Onuncu beş yıllık kalkınma planı (2014-2018). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Planı-2014-2018.pdf
- Osborne, D., & Gaebler, T. (1992). *Reinventing government: The five strategies for reinventing government*. Penguin Press.
- Osborne, S. P. (2006). The new public governance? *Public Management Review*, 8(3), 377-387.
- Öktem, M. K., & Çiftçi, L. (2016). Vision of the public administration reform in Turkey. İçinde Y. Demirkaya (Ed.). *New public management in Turkey: Local government reform* (pp. 52–78). Routledge.
- Ömürgönülşen, U. (1997). The emergence of a new approach to the public sector: The new public management. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 52(1), 517–540.
- Özer, M. A. (2012). *Yeni kamu yönetimi (Genişletilmiş İkinci Baskı)*. Barış Kitap.
- Parlak, B., & Sobacı, Z. (2005). *Kuram ve uygulamalarda kamu yönetimi:Ulusal ve global perspektifler*. Alfa-Aktüel.
- Pierre, J., & Peters, B. G. (2000). *Governance, politics and the state*. Macmillan Press.
- Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2011). *Public management reform: A comparative analysis - new public management, governance, and the neo-weberian state* (3. ed.). Oxford University Press.
- Rothstein, B., & Teorell, J. (2008). What is quality of government? A theory of impartial government institutions. *Governance*, 21(2), 165–190. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0491.2008.00391.x>
- Sachs, J. D. (2015). *The Age of sustainable development*. Columbia University Press.
- Saldana, J. (2011). *Fundamentals of qualitative research*. Oxford University Press.
- Sekizinci beş yıllık kalkınma planı (2001-2005). https://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2022/07/Uzun_Vadeli_Strateji_ve_Sekizinci_Bes_Yillik_Kalkinma_Planı-2001-2005.pdf
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
- Sevkal, M. N. (2007). *Kalkınma politikalarındaki değişim ve kamu yönetimine etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Shafritz, J. M., Russell, E. W., Borick, C. P., & Hyde, A. C. (2023). *Introducing public administration* (10. ed.). Routledge.
- Shi, L., Han, L., Yang, F., & Gao, L. (2019). The evolution of sustainable development theory: Types, goals, and research prospects. *Sustainability*, 11(24), 1-16. <https://doi.org/10.3390/su11247158>
- STB, (2023). Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı 2023 Yılı Faaliyet Raporu. <https://www.sanayi.gov.tr/plan-program-raporlar-ve-yayinlar/faaliyet-raporlari/mu2802011618>
- Strauss, A., & Corbin, J. (1990). *Basics of qualitative research*. Sage.
- Tekeli, İ. (1996). Yönetim kavramı yanı sıra yönetim kavramının gelişmesinin nedenleri üzerine. *Sosyal Demokrat Değişim Dergisi*. (3), 45 – 54.
- Todaro, M. P., & Smith, S. C. (2020). *Economic development* (13. ed.). Pearson.
- UNDP, (1997). *Governance for Sustainable Human Development: A UNDP Policy Document*. United Nations Development Programme Press.
- Üstüner, Y., & Yavuz, N. (2018). Turkey’s public administration today: An overview and appraisal. *International Journal of Public Administration*, 41(10), 776–787. <https://doi.org/10.1080/01900692.2017.1387147>
- World Bank. (1992). *Governance and development*. The World Bank Press.
- Yardley, L. (2008). Demonstrating validity in qualitative psychology. İçinde J. A. Smith (Ed.). *Qualitative psychology: A practical guide to research methods* (ss.235–251). Sage.

EXTENDED ABSTRACT

This study analyzes the compatibility of public administration reforms, as expressed in Turkey’s development plans since the 2000s, with the principles of good governance, and consists of four chapters. The first part of the study addresses the theoretical foundations and historical evolution of the concepts of development and governance, examining the interaction between development policies and public administration approaches within a conceptual framework. The second part explores the historical relationship between public administration reforms and development plans in Turkey, offering a detailed analysis of the interplay between transformations in the understanding of public administration and the processes of development planning. The third part systematically analyzes the policy discourses concerning public administration reforms in five Turkish development plans covering the period from 2001 to 2028, using content analysis as the primary methodological tool. In the final part, the findings are evaluated holistically, and the significance of development plans in terms of administrative transformation is discussed within the framework of their connection to the governance paradigm and their practical implications.

In this context, the sample of the study consists of the 8th, 9th, 10th, 11th, and 12th development plans that came into force in Turkey in the 2000s. The sample selection of the study was carried out using the purposive sampling method. Using this method, firstly, the development plans that came into force in Turkey in the 2000s were determined as samples. Then, a selection process was carried out on the text contents of the development plans. In this context, the text contents of the development plans were examined, and the texts containing regulations on public administration reforms were determined as study data. The study was designed based on qualitative research methods and was conducted using content analysis techniques, and coding was done in order to examine the discursive reflections of public administration reforms in development plans. The coding process was continued to seek an answer to the research question, “What are the basic characteristics of the intended public administration structure according to the public administration reforms included in the relevant development plan?” In this context, 18 codes shaping the public administration structure were identified; 9 of them were determined before the analysis in line with the principles of good governance, and the other 9 were discovered during the analysis. In order to assess the place of governance principles in development plans and how they relate to reform discourses, three basic compliance criteria are used as a basis, as shown below.

1-) Governance codes determined before the analysis should be directly included in the development plans examined.

2-) Governance codes determined before the analysis should be emphasized more than codes discovered during the analysis.

3-) Codes discovered during the analysis should not prevent the implementation of governance principles.

When the study findings were evaluated in terms of the first criterion, it was determined that governance principles were directly expressed in each development plan, albeit at different rates. However, it is also noteworthy that some principles lose strength over time. In the context of the second criterion, it is seen that the previously determined governance codes are emphasized more than the codes discovered during the analysis, but this is not true for all governance principles. According to the third criterion, it is seen that the codes discovered during the

analysis are not in direct conflict with the governance principles. However, it is thought that in certain periods, some codes may have been emphasized within the framework of technical, efficiency, and process optimization rather than being associated with the democratic components of governance. It is recommended that future research use methods such as discourse analysis or text mining to further examine how reform discourses integrate with governance principles.